

GLOSSARI ACADÈMIC I DOCENT DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Aprovat per la Comissió Acadèmica del Consell de Govern de 30-4-08

Aquest glossari pretén ser un recurs que faciliti la comunicació en el si de la UB al voltant dels temes acadèmics i docents. La necessitat d'utilitzar-lo rau en el fet que, moltes vegades, a determinats termes se'ls dona significats diversos i, a més, sovint sorgeixen o es difonen nous mots que acompanyen el procés de canvi en què es troben immerses les universitats.

Per fer possible aquest glossari, en ocasions s'ha hagut d'optar per un dels significats possibles. Aquesta opció s'ha d'entendre com a necessària per poder complir l'objectiu principal del document: compartir significats amb vista al desenvolupament de la gestió acadèmica i de la docència a la UB. En aquesta mateixa línia, molts dels termes apareixen contextualitzats en la realitat específica de la Universitat de Barcelona.

En la selecció dels termes s'han primat aspectes com ara la novetat, l'actualitat, la projecció futura i el fet que el mot sigui poc conegut. Evidentment, s'hi haurien pogut incloure més termes, però s'ha optat per una certa restricció per evitar un document excessivament extens.

ABP

Vegeu **aprenentatge basat en problemes**.

acció tutorial

Acompanyament, guiatge i assessorament de l'estudiant en el procés d'aprenentatge per ajudar-lo a prendre decisions fonamentades en els seus estudis, en la millora del seu rendiment, en l'ampliació de les seves expectatives, en l'orientació professional i, en definitiva, en l'assoliment d'un bon desenvolupament personal. L'acció tutorial inclou un conjunt d'accions d'informació, d'orientació i de suport a l'estudiant al llarg dels estudis que cursa. No s'ha de confondre amb l'atenció personalitzada que el professorat ha de proporcionar a l'alumnat en el marc de l'assignatura que imparteix, que pretén orientar i aconsellar l'estudiant per ajudar-lo en el procés d'assoliment dels objectius de l'assignatura o del mòdul. A la Universitat de Barcelona, l'acció tutorial s'articula en el Servei d'Atenció a l'Estudiant (SAE), el Pla d'acció tutorial (PAT) de cada ensenyament i el Servei de Formació i Suport a l'Acció Tutorial de l'ICE. Document de referència: *Informació, orientació i suport a l'estudiant: acció tutorial a la Universitat de Barcelona*.

Termes relacionats:

- acompanyament tutorial
- coordinador -ora del PAT
- Pla d'acció tutorial (PAT)
- tutoria
- tutor -ora
- tutor -ora d'intercanvi
- tutor -ora de conveni de cooperació educativa
- tutoria

ACOE

Vegeu **avaluació clínica objectiva estructurada**.

acompanyament tutorial

Suport personal que la Universitat de Barcelona proporciona a cada estudiant al llarg dels estudis. L'alumnat universitari és molt divers i, per tant, en cada cas caldrà trobar el punt just en la intensitat i les característiques de l'acompanyament tutorial.

acord de pràctiques curriculars

Document signat entre el centre on està matriculat l'estudiant que ha de dur a terme el seu període de pràctiques curriculars i un altre centre, que pertany a la Universitat de Barcelona, on farà aquestes pràctiques.

acreditació

Resultat del procés pel qual un organisme avalua, de manera analítica i sistemàtica, la qualitat d'un programa, una institució o un professional, amb la intenció de reconèixer el grau de consecució d'objectius, estàndards o funcions. En conseqüència, formula judicis o recomanacions basats en criteris predeterminats. Hi ha un procés de verificació *ex ante* i un seguiment posterior (acreditació *ex post*) del desenvolupament i dels resultats.

activitat d'aplicació

Activitat de l'estudiant que consisteix a contextualitzar un aprenentatge teòric en un fet, un esdeveniment, una situació, una dada o un fenomen concret.

activitat d'aprenentatge

Acció de tipus físic, intel·lectual, afectiu o social que fa l'estudiant i que proporciona les experiències d'aprenentatge que li permetran assolir els objectius proposats.

activitat de diagnòstic inicial

Acció que es fa a l'inici d'un període o seqüència d'aprenentatge (unitat, tema, curs, etc.) amb la finalitat de recollir informació sobre els coneixements previs de l'alumnat i les seves expectatives, i així poder prendre les decisions pertinents: adaptar el programa, oferir a l'alumnat reforços individuals i col·lectius, motivar-lo envers els nous aprenentatges, etc.

activitat de participació de tot el grup

Activitat duta a terme pel conjunt d'estudiants (en contraposició a les activitats individuals i a les activitats en petit grup).

activitat expositiva

Activitat que consisteix en el fet que un o més estudiants presentin oralment un tema o un treball, preparat prèviament, davant de la resta del grup. En ocasions, prèviament es fa una presentació escrita.

Agència de Postgraus

Agència, creada d'acord amb l'article 46 de l'Estatut de la Universitat de Barcelona, que gestiona el tema dels postgraus propis de la UB (no homologats): estableix el procediment de l'oferta formativa del Grup UB, per tal de garantir la qualitat acadèmica i l'adequació a les necessitats socials, i analitza l'impacte del procés de convergència europea en matèria de postgraus, des del punt de vista acadèmic.

Agència de Qualitat

Agència, creada d'acord amb l'article 46 de l'Estatut de la Universitat de Barcelona, que té com a objectiu principal donar suport als òrgans de govern, els centres, els instituts, els departaments, les unitats administratives i altres ens universitaris en tots els processos de planificació, d'avaluació i de millora de l'activitat de la Universitat.

any acadèmic

sin. curs acadèmic

Període anual en què es divideix el temps lectiu.

aprenentatge

Procés pel qual es produeix un canvi persistent en els coneixements o en la conducta d'un individu.

Termes relacionats:

- aprenentatge actiu
- aprenentatge autònom
- aprenentatge cooperatiu
- aprenentatge de destreses
- aprenentatge inductiu
- aprenentatge permanent
- aprenentatge significatiu

aprenentatge actiu

Aprenentatge fruit de l'experiència directa i immediata amb els objectes, els fets i les persones. Implica una acció directa i activa de l'alumnat per tal d'assimilar les relacions entre objectes o idees. Perquè sigui un aprenentatge amb sentit per a l'estudiant i es consolidi, ha de partir dels coneixements previs i de les capacitats de cada persona, i de la seva motivació.

aprenentatge al llarg de la vida

Vegeu **aprenentatge permanent**.

aprenentatge autònom

Aprenentatge no dirigit per un professor o professora, sinó per un mateix (cercant informació, fent pràctiques, etc.).

aprenentatge basat en problemes (ABP)

Mètode pedagògic que promou l'aprenentatge a partir de problemes seleccionats de la vida real. Cal que l'alumnat identifiqui i analitzi el problema, es formuli interrogants (que ha de convertir en objectius d'aprenentatge), cerqui informació per donar-hi resposta i interaccioni, socialitzant així aquest coneixement. Permet adquirir coneixements conceptuals i desenvolupar habilitats i actituds, i esdevé una estratègia especialment interessant per assolir competències.

aprenentatge continuat

Vegeu **aprenentatge permanent**.

aprenentatge cooperatiu

Aprenentatge basat en un sistema d'interaccions dissenyat acuradament que organitza i fomenta la influència recíproca entre els integrants d'un equip. Es desenvolupa a través d'un procés gradual en el qual cada membre se sent compromès amb l'aprenentatge dels altres. D'aquesta manera es genera una interdependència positiva que no implica competència.

aprenentatge de destreses

Adquisició d'habilitats o procediments mitjançant els quals l'estudiant aprèn a fer alguna cosa. Vegeu **contingut procedimental**.

aprenentatge electrònic

Modalitat de formació en què el procés es desenvolupa a través d'Internet. S'utilitza un conjunt d'activitats didàctiques en un entorn de formació en línia i es fan servir tecnologies de la informació i la comunicació.

aprenentatge inductiu

Aprenentatge basat en l'observació d'exemples o de molts casos particulars en què es compleix una mateixa regla i que dona com a resultat la formulació d'aquesta regla o d'una generalització.

aprenentatge permanent

sin. aprenentatge al llarg de la vida

sin. aprenentatge continuat

Aprenentatge basat en un conjunt d'activitats dutes a terme de manera continuada amb l'objectiu de millorar els coneixements, les habilitats i les competències. Parteix de la idea que el procés de constitució de la professionalitat no finalitza mai i ha de ser actualitzat permanentment al llarg de la vida.

aprenentatge significatiu

Aprenentatge en què els continguts nous es relacionen de manera substantiva amb els coneixements prèviament adquirits, de manera que queden assimilats a l'estructura cognitiva de l'aprenent. Aquests continguts s'adapten al context i són o seran funcionals al llarg de la vida de l'individu. El concepte contraposat a l'aprenentatge significatiu és l'aprenentatge mecànic i repetitiu.

assignatura

Unitat bàsica de programació, desenvolupament i avaluació docent que forma part d'un pla d'estudis. Cada assignatura ha de tenir un pla docent. Si ho permet el pla d'estudis i consta en el pla docent de les assignatures corresponents, l'avaluació pot ser conjunta de dues o més assignatures, o de diversos blocs de continguts, mòduls o matèries.

autoavaluació

Avaluació feta pel mateix subjecte o col·lectiu objecte de l'avaluació. En el cas d'avaluació dels aprenentatges: avaluació del propi aprenentatge feta pel mateix aprenent. Engloba l'autoconeixement i el conjunt de valoracions que cada individu fa de la seva tasca i, si escau, de la seva persona i permet orientar l'activitat cap a les fites desitjades (funció d'autoregulació).

autoregulació

Decisions que pren l'estudiant a partir d'un procés que permet prendre consciència dels hàbits, les creences i les inferències que condicionen el propi model de raonament i actuació. És un procés d'autoavaluació sobre el propi procés d'aprenentatge, mitjançant el qual l'estudiant analitza quines dificultats d'aprenentatge té, intenta comprendre per què les té i pren decisions (en l'àmbit cognitiu i també de tipus motivacional i afectiu) per superar-les. Així esdevé progressivament més autònom i canvia la qualitat de la feina que duu a terme i el rendiment que assoleix.

avaluació

Procés sistemàtic de recollida d'informació rellevant orientat a l'emissió d'un judici sobre el valor o vàlua d'un objecte o subjecte i que serveix per a la presa de decisions.

Termes relacionats:

- activitat de diagnòstic inicial
- autoavaluació
- autoregulació
- avaluació acreditativa
- avaluació clínica objectiva estructurada (ACOE)
- avaluació continuada
- avaluació d'aprenentatges
- avaluació de l'activitat docent del professorat
- avaluació de la docència
- avaluació formadora
- avaluació formativa
- avaluació institucional
- avaluació única
- examen
- gestor d'avaluacions
- indicador d'avaluació
- prova

- prova d'aptitud personal
- qualificació
- resultats d'aprenentatge
- revisió entre iguals

avaluació acreditativa

Procés d'avaluació la finalitat del qual és verificar que es compleixen els criteris i estàndards establerts per un organisme acreditador i, en conseqüència, assegurar-ne uns resultats. Pot referir-se a l'avaluació d'institucions i de programes (vegeu **acreditació**) o bé referir-se a l'avaluació dels aprenentatges, i en aquest cas té a veure amb la comprovació dels resultats d'aprenentatge aconseguits per l'alumnat en finalitzar un procés formatiu.

avaluació clínica objectiva estructurada (ACOE)

Tipus de prova avaluativa per determinar el nivell de competència en un professional de la salut, determinada pel RD 1653/1998, de 31 de juliol. És un format de prova que incorpora diversos instruments: exàmens de tipus test i de resposta curta, exàmens orals estructurats amb utilització d'imatges clíniques i proves diagnòstiques, i simulacions per ordinador, amb maniquís o amb malalts simulats. Té un caràcter d'assaig o de simulació eminentment pràctic i pretén valorar la capacitat del professional a l'hora d'utilitzar coneixements, habilitats i actituds per resoldre els problemes que es presenten en l'exercici de la seva professió.

avaluació continuada

Valoració del procés d'aprenentatge de l'estudiant a partir del seguiment continuat del treball que fa i dels aprenentatges que incorpora, de manera que es puguin introduir immediatament les modificacions necessàries per optimitzar el procés i millorar-ne els resultats. L'avaluació continuada té les funcions següents: proporcionar al professorat informació que el porti a prendre decisions per regular l'ensenyament i així ajudar l'estudiant a aprendre més i millor (funció formativa de l'avaluació), i proporcionar a l'estudiant informació perquè pugui prendre decisions d'autoregulació del seu procés d'aprenentatge (funció formadora de l'avaluació). L'avaluació continuada ha de servir al professorat per diagnosticar i detectar errors i obstacles que dificulten l'aprenentatge, detectar estratègies exitoses i conèixer el progrés dels estudiants. L'avaluació continuada ha de servir a l'estudiant per motivar-se, pensar sobre els seus coneixements previs, gestionar els propis errors, ser conscient del perquè dels seus èxits en l'aprenentatge, prendre decisions sobre el seu propi procés d'aprenentatge, fer una síntesi dels aprenentatges, i ser conscient del que ha après i del que no ha après. En l'avaluació continuada no es tracta de fer més o menys proves o de demanar més o menys treballs, sinó de recollir informació sobre el procés d'aprenentatge que faciliti tant al docent com al mateix estudiant anar prenent decisions per millorar el procés.

avaluació d'aprenentatges

Operació sistemàtica i integrada en el procés educatiu a fi d'aconseguir la millora continuada mitjançant un coneixement precís de l'estudiant i una informació ajustada sobre el mateix procés i sobre els factors personals que hi incideixen. L'avaluació ha de tenir una finalitat formativa i formadora i, alhora, una finalitat acreditativa. Document de referència: *Normes reguladores de l'avaluació i de la qualificació dels aprenentatges*.

avaluació de l'activitat docent del professorat

Procés d'informació i valoració fiable, contrastat i comparable de l'activitat docent del professorat. En el cas de la Universitat de Barcelona, aquesta avaluació s'articula fonamentalment a partir del *Manual d'avaluació de l'activitat docent del professorat*, que té les finalitats següents: estimular el procés d'anàlisi i de reflexió del professorat sobre la pròpia pràctica docent per tal d'ajudar-lo en el desenvolupament professional; facilitar i fomentar la presa de decisions per millorar la docència a la UB; proporcionar informació per als processos de selecció i de promoció del professorat; facilitar l'obtenció d'indicadors que permetin d'establir criteris per a la distribució d'incentius, tant per al professorat com entre les facultats, les escoles i els departaments de la universitat, i ajudar a formular les propostes de les avaluacions

relatives als complements addicionals de docència, d'acord amb el Decret 405/2006 de la Generalitat de Catalunya. Document de referència: *Manual d'avaluació de l'activitat docent*.

avaluació de la docència

Procés d'informació i valoració dels diferents components que intervenen en la docència.

avaluació formadora

Avaluació la finalitat de la qual és que el mateix estudiant dugui a terme el procés d'autoregulació per millorar l'aprenentatge: que hi dediqui més o menys hores, que prioritzi determinats aspectes, que aprofundeixi unes qüestions i no d'altres, que cerqui ajut d'altres estudiants, que faci servir el suport tutorial, etc.

avaluació formativa

Avaluació la finalitat de la qual és ajudar el professorat a conèixer, analitzar i jutjar com s'està produint l'aprenentatge perquè pugui prendre mesures que serveixin per afavorir el progrés de l'estudiant (regular l'ensenyament).

avaluació institucional

Procés d'anàlisi interna i externa que té com a finalitat informar a tots els agents socials sobre les àrees d'excel·lència i les àrees susceptibles de millora detectades en el si de les universitats.

avaluació única

Modalitat d'avaluació dels aprenentatges, amb una finalitat acreditativa, a la qual té dret a acollir-se l'alumnat que no pugui complir l'avaluació continuada. Ha de sol·licitar-ho per escrit i en el període establert. Document de referència: *Normes reguladores de l'avaluació i de la qualificació dels aprenentatges*.

beca

Ajut concedit a un estudiant perquè pugui estudiar o perquè es pugui iniciar en tasques d'investigació i, en determinats casos, també de docència. Les beques poden ser de diferents tipus. Les més habituals són les següents:

- a) Per a estudiants de tercer cicle:
  - Ajuts per al personal investigador en formació (APIF), propis de la Universitat de Barcelona, per un període de 4 anys (els dos darrers en règim de contracte). Les persones becades poden impartir fins a 60 hores anuals de docència en el segon, tercer i quart any.
  - Beques i contractes del Programa de Formació de Professorat Universitari (FPU), del Ministeri d'Educació i Ciència, per un període de 4 anys (els dos darrers en règim de contracte) i adreçades a ajudar l'estudiant perquè faci la tesi doctoral. En el període de contracte les persones becades poden impartir fins a 60 hores anuals de docència.
  - Beques de formació de personal investigador (FPI), del Ministeri d'Educació i Ciència, per un període de 4 anys (els dos darrers en règim de contracte) i adreçades a ajudar l'estudiant perquè faci la tesi doctoral. En el període de contracte les persones becades poden impartir fins a 60 hores anuals de docència.
  - Beques i ajuts per a la formació i contractació de personal investigador novell (FI), de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) de la Generalitat de Catalunya, per un període de 4 anys (els tres darrers en règim de contracte) i adreçades a ajudar l'estudiant perquè faci la tesi doctoral. En el període de contracte les persones becades poden impartir fins a 30 hores anuals (el primer any de contracte) i fins a 60 hores anuals de docència (els dos darrers anys).
  - En ocasions, la Universitat de Barcelona convoca beques de formació d'investigadors del programa propi FI-G. Les persones becades poden impartir la mateixa docència que en les beques FI de la Generalitat.
  - Ocasionalment, la Universitat de Barcelona convoca beques de formació d'investigadors, dins del programa propi UB-distincions. Els investigadors poden impartir fins a 10 crèdits anuals de docència.

- b) Per a estudiants de primer i segon cicle:
- Beques generals i de mobilitat, del Ministeri d'Educació i Ciència, com a ajut a l'estudi per a estudiants de primer i segon cicle (incloent-hi beques per a màsters universitaris).
  - Beques de col·laboració amb departaments, del Ministeri d'Educació i Ciència, per a estudiants de darrer curs.
  - Beques de col·laboració pròpies de la Universitat de Barcelona, per un període que pot arribar a 11 mesos, per col·laborar en unitats internes o entitats externes amb les quals la Universitat ha signat conveni.

Termes relacionats:

- beques Sèneca

beques Sèneca

Ajuts mensuals a estudiants que participen en el programa SICUE.

bloc de continguts

sin. bloc temàtic

sin. tema

Conjunt de continguts d'ensenyament-aprenentatge (que s'han d'ensenyar amb la finalitat que l'alumnat els aprengui) que responen a uns objectius determinats i que es treballen mitjançant unes activitats determinades. Aquest bloc agrupa continguts que es relacionen entre si.

bloc temàtic

Vegeu **bloc de continguts**.

Bolonya

Vegeu **procés de Bolonya**.

bones pràctiques docents

Intervencions docents que faciliten el desenvolupament d'activitats d'ensenyament-aprenentatge eficients i que esdevenen referents exemplificadors per cercar-ne la transferència a altres contextos. Es tracta d'intervencions contextualitzades en un centre i grup d'alumnes que obeeixen a una seqüència formativa planificada, que es desenvolupen amb la metodologia, les activitats (rellevants, motivadores i afavoridores d'habilitats cognitives d'ordre superior) i els recursos (variats i creatius) més adequats, i que generen aprenentatges significatius en un col·lectiu representatiu d'estudiants. A la vegada, es tracta de propostes que disposen d'un sistema d'avaluació que permet reflexionar sobre el disseny i els resultats i reorientar-les per aconseguir la millora continuada.

bones pràctiques de laboratori (BPL)

Sistema de qualitat relacionat amb els processos organitzatius i les condicions sota les quals els laboratoris planifiquen, duen a terme, controlen, registren i arxiven els estudis no clínics de seguretat sanitària i mediambiental, i també les condicions en què n'informen. Es refereix, per tant, a la gestió de la qualitat en els laboratoris docents i de recerca. Es troba regulat pel Reial decret 1369/2000, de 19 de juliol, pel qual es modifica el Reial decret 822/1993, de 28 de maig, pel qual s'estableixen els principis de bones pràctiques de laboratori i la seva aplicació en estudis no clínics sobre substàncies i productes químics.

branca de coneixement

Gran camp de coneixement. Cada títol de grau s'ha d'adscriure a una de les branques següents (entre parèntesis s'indiquen les matèries):

- a) Art i humanitats (antropologia, art, ètica, expressió artística, filosofia, geografia, història, idioma modern, llengua, llengua clàssica, lingüística, literatura, sociologia).
- b) Ciències (biologia, física, geologia, matemàtiques, química).
- c) Ciències de la salut (anatomia animal, anatomia humana, biologia, bioquímica, estadística, física, fisiologia, psicologia).

- d) Ciències socials i jurídiques (antropologia, ciència política, comunicació, dret, economia, educació, empresa, estadística, geografia, història, psicologia, sociologia).
- e) Enginyeria i arquitectura (empresa, expressió gràfica, física, informàtica, matemàtiques, química).

Els plans d'estudis han de contenir un mínim de 60 crèdits de formació bàsica, dels quals com a mínim 36 han d'estar vinculats a alguna de les matèries de la branca a la qual s'ha adscrit el títol. Aquestes matèries s'han d'oferir en la primera meitat del pla d'estudis.

Campus virtual UB

Entorn d'aprenentatge en línia (té lloc a través d'Internet) de la Universitat de Barcelona que consisteix en un conjunt de processos de comunicació i d'intercanvi d'informació (i de l'infraestructura que li dona cobertura) que pot donar suport a la docència presencial, semipresencial i a distància. D'aquesta manera es personalitzen les estratègies d'aprenentatge per a cada integrant de la comunitat virtual i s'agiliten els processos de gestió i d'administració. El seu nucli és la plataforma de codi obert Moodle, a la qual s'afegeixen altres aplicacions docents, a més de les d'administració que interactuen amb els sistemes de gestió acadèmica de la UB. Les eines bàsiques del campus virtual són: eines de comunicació (correu electrònic, fòrums); eines d'informació (internes del campus mateix, d'accés a altres recursos); eines de col·laboració per al treball cooperatiu; eines de coordinació, i eines de gestió.

captació d'estudiants

Conjunt d'accions que emprèn la institució amb l'objectiu d'atreure estudiants, tant preuniversitaris, perquè facin estudis de grau, com graduats (tant acabats de graduar com ja incorporats al circuit laboral), perquè cursin màsters. Inclou una segmentació estratègica d'accions (jornades de portes obertes, participació a fires i salons, publicacions, etc.) en funció del col·lectiu al qual es pretén arribar.

carpeta d'aprenentatge de l'estudiant

sin. dossier d'aprenentatge

Contenedor o carpeta que recull els esforços i els resultats d'un procés d'aprenentatge. Incorpora treballs elaborats per un estudiant en el curs d'una determinada pràctica formativa i acredita aquests aprenentatges amb evidències sobre el procés seguit i el producte aconseguit, en una àrea o contingut específic (o diversos). Esdevé un document personal de descripció i de reflexió que facilita la construcció de coneixement.

carpeta docent

sin. dossier de docència

Contenedor o carpeta que incorpora els materials elaborats o recopilats pel professor o professora sobre l'assignatura o mòdul que imparteix, així com les seves anotacions i comentaris respecte a l'alumnat a nivell individual i grupal. Pot desenvolupar-se des de la perspectiva d'una assignatura impartida per un sol professor o d'una assignatura o mòdul compartit per diferents professors. La carpeta docent facilita el coneixement de l'evolució del grup d'alumnes i del contingut didàctic, i alhora afavoreix la construcció de coneixement.

Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (CRAI)

Servei que dona suport a la docència, l'aprenentatge, la investigació i l'extensió universitària, i té la missió de facilitar l'accés als recursos d'informació i difondre'ls, col·laborar en els processos de creació del coneixement i contribuir a la consecució dels objectius de la Universitat. El CRAI de la Universitat de Barcelona integra els serveis de biblioteca i els de suport a la docència, excepte els de formació i els de recerca en docència.

cerca d'informació

Activitat que consisteix a buscar informació de manera activa per tal d'afavorir l'adquisició de coneixements, però també d'habilitats i actituds relacionades amb l'obtenció d'informació. Aquesta informació es pot buscar a la biblioteca, en altres llocs especialitzats, en determinats programes de televisió, mitjançant entrevistes, etc.

certificació

Resultat d'un procés d'avaluació externa que fa una entitat acreditada, pel qual es comprova el compliment d'una norma o l'assoliment d'un conjunt d'especificacions establertes prèviament. Té caràcter temporal i pot anar vinculada a finançament específic. Es certifiquen processos, unitats i programes.

cicle

Cadascun dels tres nivells seqüenciats del sistema d'ensenyament superior, que condueixen a les titulacions del sistema universitari. El primer cicle o grau habilita per a l'exercici d'una professió i per accedir al segon grau. El segon grau o màster és d'especialització, i el tercer és el doctorat.

classe magistral

Exposició dels continguts de l'assignatura o forma d'ensenyament que consisteix en una sessió impartida oralment per un professor o una professora de reconegut prestigi en el tema sense participació activa de l'alumnat.

col·loqui

Activitat d'intercanvi de parers i opinions entre l'alumnat, sota la direcció del professor o la professora.

Comenius

Vegeu **programa Comenius**.

competència

Aptitud o capacitat de mobilitzar de manera ràpida i pertinent tota una sèrie de recursos, coneixements, habilitats i actituds per afrontar eficientment determinades situacions. Una persona serà competent quan respongui de manera adequada davant d'una situació concreta. Per poder-ho fer, li caldrà haver adquirit determinats coneixements i haver après a mobilitzar-los (interrelacionar els coneixements i aplicar-los de manera ràpida i pertinent). Les competències mobilitzen i integren els coneixements. Per ser competent s'han de mobilitzar de manera integrada i coherent coneixements, habilitats o procediments i actituds i valors. Aquesta mobilització ha de ser pertinent en una situació concreta (que es donarà en un context amb urgències i incerteses). Haver assolit uns coneixements no vol dir ser competent: cal saber mobilitzar-los de manera integrada i contextualitzada i en el moment precís. La competència es materialitza en l'acció en un context singular: tot i que potser es podrà recórrer a l'analogia amb altres situacions, es tracta d'afrontar adequadament una situació singular. El disseny de noves titulacions ha d'incloure les competències transversals i específiques que l'alumnat haurà d'adquirir durant els seus estudis. Quan es parla de competències es corre el risc de cenyir-se a un concepte limitat a les competències professionals. Si aquest concepte fos exclouent d'una visió més àmplia de competència, estaríem decantant l'educació universitària cap a una educació estrictament professional, quan el procés de convergència cap a l'espai europeu d'educació superior ha de servir per enfortir el paper social, educatiu i de recerca de la universitat i permetre l'exploració i l'avaluació crítica de les diferents branques del coneixement.

Termes relacionats:

- competència específica
- competència transversal

competència específica

Competència pròpia d'un camp de coneixement determinat o de les exigències d'un treball, professió o context concret.

competència general

Vegeu **competència transversal**.

competència genèrica

Vegeu **competència transversal**.

competència transversal

sin. competència general

sin. competència genèrica

Competència necessària per al desenvolupament integral de la persona, que s'adquireix treballant en totes o gairebé totes les matèries d'una titulació, perquè els aprenentatges que s'obtenen són necessaris en totes o gairebé totes les disciplines de la titulació. La Universitat de Barcelona ha acordat, a banda de les que es puguin acordar per a cada titulació, unes competències transversals comunes. Document de referència: *Competències transversals comunes de la UB*.

conferència

Exposició pública sobre un tema de caràcter científic, tècnic o cultural feta per una persona experta, en to formal, davant d'un auditori.

contingut

Coneixement científic, habilitat, actitud o valor que ha d'aprendre l'alumnat i que ha de guiar la pràctica educativa del professorat per arribar a un determinat perfil de titulat.

Termes relacionats:

- bloc de continguts
- contingut actitudinal
- contingut conceptual
- contingut procedimental
- contingut transversal
- continguts formatius comuns
- habilitats bàsiques instrumentals
- habilitats clíniques

contingut actitudinal

Contingut que cal ensenyar i que fa referència a una manera de ser o d'estar: valor, principi ètic, principi deontològic, norma de comportament.

contingut conceptual

sin. contingut de coneixement

Contingut que cal ensenyar i que fa referència a allò que s'ha de saber: fet, concepte o sistema conceptual.

contingut d'habilitat

Vegeu **contingut procedimental**.

contingut de coneixement

vegeu **contingut conceptual**.

contingut procedimental

sin. contingut d'habilitat

Contingut que cal ensenyar i que fa referència a allò que s'ha de saber fer. Consisteix en un conjunt d'accions ordenades i orientades que haurà d'aplicar l'aprenent per assolir un fi o objectiu. Comprèn les habilitats i destreses bàsiques, les estratègies o conjunts d'accions que faciliten la resolució de problemes diversos, i les tècniques o activitats sistematitzades relacionades amb aprenentatges concrets de cada camp de coneixement.

contingut transversal

Tipus de contingut que cal ensenyar i que ha de formar part de diverses matèries i assignatures. El seu tractament s'ha d'abordar des de la complementarietat, i ha de trobar-se inserit en la dinàmica diària dels processos d'ensenyament-aprenentatge i no ser un afegit al currículum.

continguts formatius comuns

Coneixements, habilitats i actituds necessaris per assolir els objectius formatius d'un títol. S'estableixen en les directrius generals pròpies i són d'inclusió obligada en tots els plans d'estudis que porten a l'obtenció d'un mateix títol universitari oficial.

contracte d'aprenentatge

sin. contracte didàctic

Acord formal i escrit entre un o més estudiants i un o més docents referit al procés d'ensenyament-aprenentatge, en el marc d'una assignatura o un mòdul. Aquest acord —que també rep el nom de contracte de treball i d'avaluació, entre d'altres— reflecteix la corresponsabilitat en el procés d'aprenentatge de l'estudiant i del professor o professora. Es pot formalitzar de maneres diverses.

contracte didàctic

Vegeu **contracte d'aprenentatge**.

contracte programa academicodocent

Document que recull els compromisos entre cada facultat o escola universitària i els vicerektorats de l'àrea acadèmica, per un període de temps determinat, en temes acadèmics i docents. Cada centre es compromet a assolir determinats objectius i a fer determinades accions i els vicerektorats financen part d'aquestes accions. Els indicadors recollits en el contracte programa en permeten fer el seguiment.

contrast d'expectatives

Activitat que es duu a terme a l'inici d'un procés o seqüència formativa per tal d'explicitar intencions i prejudicis i ajustar-los a la realitat, i evitar així disfuncions i conflictes futurs. És part de l'avaluació inicial o diagnòstica. Es tracta «d'acostar posicions» entre alumnat i professorat i també entre els mateixos estudiants. Pot contribuir a conèixer millor el nivell de dificultat de l'assignatura, a eliminar tòpics, a confirmar o refutar prejudicis, a comprendre millor els interessos de l'alumnat... Es poden fer servir tècniques de completar frases, d'explicitació de desitjos, d'identificació amb un rol determinat, etc.

conveni de cooperació educativa

Acord o vincle legal entre l'estudiant, la Universitat i una empresa o institució pública o privada que té com a objectiu introduir els estudiants en el món laboral, oferint-los una estada de pràctiques en empreses o institucions directament relacionades amb alguna de les sortides professionals dels estudis que cursen, per complementar la seva formació amb experiència professional. Poden ser sense reconeixement de crèdits o amb reconeixement de crèdits i hi ha unes limitacions d'accés (és indispensable que l'estudiant hagi superat un nombre determinat de crèdits de la titulació) i unes limitacions horàries per curs acadèmic.

conveni de pràctiques curriculars

Acord o vincle legal entre l'estudiant, la Universitat i una empresa o institució pública o privada que té com a objectiu obrir la participació dels estudiants universitaris al món laboral, oferint-los una estada de pràctiques en empreses o institucions directament relacionades amb alguna de les sortides professionals dels estudis que cursen, per complementar la seva formació amb experiència professional. El nombre d'hores de pràctiques i la manera com s'organitzen es concreten en cada pla d'estudis.

conveni específic d'intercanvi

Conveni signat per un centre de la Universitat de Barcelona amb una universitat estrangera que preveu l'intercanvi d'estudiants amb unes condicions similars a les dels intercanvis del programa europeu Erasmus, o bé amb condicions específiques.

conveni general d'intercanvi

Conveni signat per la Universitat de Barcelona amb universitats d'arreu del món en què es preveu l'intercanvi d'estudiants amb unes característiques semblants a la mobilitat d'estudiants dins del programa europeu Erasmus, en la majoria dels casos.

coordinador -ora de formació del centre

Professor o professora que, en relació amb la formació del professorat del seu centre, té l'encàrrec de detectar necessitats, dissenyar i planificar —conjuntament amb l'ICE— programes i activitats formatives, orientar en el procés de convergència cap a l'espai europeu d'educació superior i propiciar l'intercanvi d'experiències docents.

coordinador -ora del PAT

Responsable del Pla d'acció tutorial (PAT) en un ensenyament. Document de referència: *Informació, orientació i suport a l'estudiant: acció tutorial a la Universitat de Barcelona*.

CRAI

Vegeu **Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació**.

crèdit acadèmic europeu

Vegeu **crèdit ECTS**.

crèdit ECTS

sin. **crèdit acadèmic europeu**

Unitat de mesura dels ensenyaments universitaris per a l'espai europeu d'educació superior. El crèdit europeu o crèdit ECTS (*european credit transfer and accumulation system*) quantifica el volum de feina que l'estudiant ha de fer per assolir els objectius educatius. En el cas de la Universitat de Barcelona, cada crèdit correspon a 25 hores de feina de l'estudiant, una part de les quals són presencials (classes, seminaris, laboratoris, avaluació presencial...), una part de treballs dirigits (no presencials) i de tutoria, i una altra part de treball autònom. Vegeu també **sistema europeu de transferència de crèdits**.

Cultura 2007

Vegeu **programa Cultura 2007**.

currículum

Planificació i desenvolupament de tots els components del procés d'ensenyament-aprenentatge. Aquests components fan referència a intencions (objectius i continguts), metodologia, organització i recursos, i avaluació

curs acadèmic

Vegeu **any acadèmic**.

DAFO

Metodologia d'estudi de la situació d'una institució a partir de les seves característiques i de la situació del seu mercat i/o entorn. El DAFO (o FODA, o, en anglès, SWOT) esdevé una eina estratègica a l'hora de determinar els quatre elements que configuren l'acrònim del seu nom: debilitats (febleses internes), amenaces (perills externs), fortaleces (punts forts interns) i oportunitats (elements positius externs).

debat dirigit

Tècnica de dinàmica de grups que té l'objectiu de promoure l'expressió i la comprensió oral en una conversa col·lectiva en la qual el tema pot ser preparat, però no el desenvolupament de les intervencions.

demostració

Successió coherent de passos que, prenent com a vertader un conjunt de premisses o hipòtesis, permet assegurar la veracitat d'una tesi. Aquests passos han de fonamentar-se en l'aplicació de regles de deducció.

descriptors de Dublín

Dissenyats pel grup de treball Joint Quality Initiative l'octubre de 2004, constitueixen un model general sobre els atributs que s'esperen d'un estudiant amb relació als resultats d'aprenentatge. Es diferencien en

tres nivells de dificultat (grau, màster i doctorat) i es refereixen als dominis següents: coneixement i comprensió; aplicació i comprensió; judici; comunicació; aprenentatge de destreses.

diploma suplement

Vegeu **suplement al títol**.

Dipòsit digital de la UB

Dipòsit institucional de la Universitat de Barcelona, coordinat pel CRAI, que conté en format digital les publicacions i altres documents en accés obert derivats de l'activitat docent, investigadora i institucional del professorat i d'altres membres de la comunitat universitària. Pretén concentrar i difondre els documents publicats per la UB i garantir-ne la preservació i l'accessibilitat futura.

disseny curricular

Planificació del currículum.

doctorat

Títol oficial de postgrau que constitueix el tercer cicle. Com a criteri general, cal cursar estudis de màster universitari (període formatiu del doctorat) que permetin l'accés al programa de doctorat per poder entrar en el segon període (de recerca), en el qual s'ha d'elaborar la tesi doctoral.

dossier d'aprenentatge

Vegeu **carpeta d'aprenentatge de l'estudiant**.

dossier de docència

Vegeu **carpeta docent**.

DRAC

Vegeu **programa DRAC**.

DS

Vegeu **suplement al títol**.

e-learning

Vegeu **aprenentatge electrònic**.

ECTS

Vegeu **sistema europeu de transferència de crèdits**.

EduLink

Vegeu **programa EduLink**.

EEES

Vegeu **espai europeu d'educació superior**.

elaboració de projectes

Metodologia d'ensenyament actiu que promou l'aprenentatge a partir de la realització d'un projecte: idea, disseny, planificació, desenvolupament i avaluació del projecte.

equip docent

Grup de professorat que treballa de manera conjunta i coordinada en la planificació, el desenvolupament i l'avaluació de la docència, bé perquè comparteix la mateixa assignatura o un mòdul, la docència en un mateix grup d'estudiants, o perquè imparteix assignatures relacionades temàticament o disciplinàriament. La Universitat de Barcelona fa convocatòries de reconeixement i de suport als equips docents.

Erasmus

Vegeu **programa Erasmus**.

Erasmus Mundus

Vegeu programa Erasmus Mundus.

Erasmus Mundus External Cooperation Windows

Vegeu programa Erasmus Mundus External Cooperation Windows.

espai europeu d'educació superior (EEES)

Projecte impulsat per la Unió Europea per fer comparables els sistemes universitaris europeus, de manera que tots tinguin una estructura homogènia de títols de grau i postgrau, un mateix sistema de valoració de la càrrega lectiva d'estudis, cursos i assignatures, un mateix sistema de qualificacions, i una estructura de titulacions i formació continuada fàcilment comprensible per tots els estats membres. La intenció és poder disposar l'any 2010 d'un sistema educatiu europeu de qualitat, que permeti a Europa fomentar el creixement econòmic, la competitivitat internacional i la cohesió social propis a través de l'educació i la formació dels ciutadans i ciutadanes al llarg de la seva vida i la seva mobilitat. Els seus objectius principals són: dotar-se d'un sistema fàcilment comprensible i comparable de titulacions; crear un sistema basat en dos nivells i tres cicles: grau i postgrau (màster i doctorat); adoptar un sistema d'acumulació i transferència de crèdits que afavoreixin la mobilitat (crèdits ECTS); promoure la cooperació europea en matèria de garantia de la qualitat i desenvolupar criteris i metodologies comparables; impulsar la mobilitat d'alumnat, professorat i personal administratiu de les universitats i altres institucions d'educació superior europees, i fomentar la dimensió europea en l'educació superior.

estàndard de qualitat docent

Referència que marca el nivell d'una bona pràctica docent, generalment tenint en compte la mesura o valoració de resultats. Pot contenir indicadors i índexs per valorar el grau de consecució dels objectius.

estudi de casos

Mètode emprat per estudiar un individu, una institució, un problema, etc. de manera contextual i detallada (cal desenvolupar processos d'anàlisi). També és una tècnica de simulació en què cal prendre una decisió respecte d'un problema (es presenta un cas amb un conflicte que cal resoldre: cal desenvolupar estratègies de resolució de conflictes).

Europass

Instrument (creat per la Decisió 2241/2004/CE) de la Unió Europea per donar suport a la mobilitat, disponible a través d'un portal d'Internet gestionat comunitàriament. Permet a les ciutadanes i als ciutadans acreditar de manera clara i senzilla les seves qualificacions i competències en els estats membres de la UE. Comprèn els documents següents: el currículum, el document de mobilitat, el suplement al títol superior, el suplement al títol o certificat, i el passaport de llengües. És un dossier de documents que ajuda a la ciutadania a comunicar de manera clara i senzilla les aptituds, les titulacions i les certificacions que ha adquirit al llarg de la vida, tant entre països com entre sectors. Té per objectiu afavorir la mobilitat de l'alumnat i dels treballadors i treballadores a través dels estats membres de la UE, sempre que vulguin buscar feina o sol·licitar l'admissió en algun programa educatiu o formatiu.

examen

Instrument d'avaluació basat en unes preguntes que s'han de respondre o unes activitats que s'han de fer per demostrar el nivell d'aprofitament de l'aprenentatge.

exercici pràctic

Activitat didàctica que té per objectiu l'aprenentatge mitjançant la pràctica dels coneixements o habilitats programats. Consisteix en la formulació, l'anàlisi, la resolució o el debat d'un problema relacionat amb la temàtica de l'assignatura.

formació del professorat

Formació de professorat universitari per a l'exercici acadèmic, que la Universitat de Barcelona duu a terme, a través de l'Institut de Ciències de l'Educació, mitjançant l'oferta de formació (inicial, permanent i sobre política acadèmica universitària), la formació a partir de demanda (articulada mitjançant el coordinador o la coordinadora de formació de cada centre), l'assessorament de projectes de millora docent, l'acreditació d'activitats formatives, l'edició de documents i publicacions, etc.

Fòrum telemàtic de docència universitària

Espai de debat, ubicat en el campus virtual de la Universitat de Barcelona, adreçat principalment al professorat com a mitjà per facilitar-ne i millorar-ne la comunicació. Habitualment hi ha diversos debats oberts.

Gestió Acadèmica

Conjunt d'unitats, processos i accions institucionals relacionats amb les diligències per desenvolupar i donar suport a l'activitat acadèmica de la Universitat de Barcelona.

gestió docent

Planificació, desenvolupament i avaluació de les activitats relacionades amb el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Gestor d'avaluacions

Aplicació del campus virtual de la Universitat de Barcelona que permet que el professorat configuri les avaluacions de les assignatures. Es combina amb l'Espai d'avaluacions, que és l'eina que permet que els estudiants responguin les preguntes de les avaluacions d'una assignatura.

GID

Vegeu **grup d'innovació docent**.

GIDC

Vegeu **grup d'innovació docent consolidat**.

GR@D

Portal de la Universitat de Barcelona que conté diferents aplicacions per a la planificació i la gestió de l'activitat docent de les assignatures dels ensenyaments. El professorat hi pot consultar la seva assignació docent i introduir les hores de visita de les seves assignatures. Els estudiants poden consultar-hi les guies dels ensenyaments. El personal d'administració i serveis pot gestionar-hi, entre d'altres, la reserva d'espais.

grau

Títol oficial amb una càrrega lectiva de 240 crèdits europeus (excepte els que estan regulats per normes de dret comunitari) que habilita per a l'exercici professional en tant que proporciona coneixements generals bàsics, coneixements específics de caràcter professional i coneixements transversals relacionats amb la formació integral. És el primer cicle dels estudis universitaris, té un caràcter bàsic i de formació general i alhora un caràcter professionalitzador. Pretén aconseguir la capacitació dels estudiants per a integrar-se directament en l'àmbit laboral europeu amb una qualificació adequada.

Grundtvig

Vegeu **programa Grundtvig**.

grup classe

Grup estable i estructurat d'estudiants que comparteixen un espai i totes o la major part de les assignatures.

grup d'innovació docent (GID)

Grup constituït majoritàriament per professorat de la Universitat de Barcelona que duu a terme activitats i projectes d'innovació docent i de millora de la qualitat de la docència de manera comuna i coordinada.

Per tal que la UB el reconegui, ha de complir els requisits que estableixen les bases de la convocatòria de reconeixement pel que fa a l'experiència i la composició del grup, als projectes i les activitats d'innovació i millora de la docència, i l'adequació dels objectius del grup a les línies d'actuació en política docent de la UB.

grup d'innovació docent consolidat (GIDC)

Grup d'innovació docent reconegut per la Universitat de Barcelona que, havent aconseguit prèviament el reconeixement com a GID, mostra una trajectòria i una consolidació en la realització de projectes per a la millora de la docència. Per a la concessió d'aquesta consolidació, ha de complir els requisits que estableixen les bases de la convocatòria de reconeixement tant pel que fa a l'assoliment dels objectius de millora i d'innovació docents que el grup s'havia marcat anteriorment, com pel que fa a l'experiència i composició del grup i a l'adequació dels objectius del grup a les línies d'actuació en política docent de la Universitat de Barcelona.

habilitats bàsiques instrumentals

Habilitats relacionades amb la lectura i l'escriptura i el maneig de les noves tecnologies de la informació i la comunicació. En determinats àmbits, també se'n poden considerar d'altres (artístiques, esportives, etc.).

habilitats clíniques

Conjunt de destreses, capacitats, formes d'actuar i d'afrontar, plantejar i resoldre problemes propis de l'àrea clínica. Hi destaquen les habilitats comunicatives, les habilitats en els primers auxilis i ressuscitació, les habilitats tècniques (relatives a procediments diagnòstics o terapèutics), l'aprenentatge basat en l'evidència, i el desenvolupament personal i professional.

homologació

Procés a través del qual es determinen les equivalències entre títols cursats en diferents institucions.

IAP

Vegeu **Informació, Avaluació i Prospectiva**.

ICE

Vegeu **Institut de Ciències de l'Educació**.

indicador d'avaluació

Unitat de mesura quantitativa o de valoració qualitativa associada a un determinat criteri, que permet mostrar els efectes d'un procés determinat.

indicador de qualitat docent

Unitat de mesura quantitativa o de valoració qualitativa que concreta el que s'haurà d'haver aconseguit amb relació a uns objectius docents.

Informació, Avaluació i Prospectiva (IAP)

Servei de suport als òrgans de govern de la Universitat de Barcelona que té com a missió principal el desenvolupament de projectes institucionals en els àmbits de la informació, l'avaluació i la prospectiva. Entre els seus principals projectes portats a terme, destaquen l'avaluació institucional, l'avaluació del professorat, l'avaluació del doctorat, l'administració d'enquestes i els contractes programa. Entre les seves publicacions, s'hi troben la *Memòria Acadèmica*, els *Indicadors UB* i *La UB en xifres*.

informe

Vegeu **treball escrit**.

innovació docent

sin. innovació educativa

Procés planificat de canvi i renovació per a la millora dels processos formatius i dels resultats d'aprenentatge. La Comissió Acadèmica del Consell de Govern de la Universitat de Barcelona va aprovar que un projecte, per tal que sigui reconegut com a innovació docent, ha de complir els següents criteris: ha de partir de necessitats o problemes específics; ha d'estar degudament contextualitzat i mostrar la coherència del projecte amb les característiques i possibilitats del context; ha de suposar una novetat rellevant en el context on s'ha de desenvolupar; ha d'incloure una planificació que especifiqui les intencions o els objectius del projecte i que s'orienti a la posada en marxa d'accions concretes per a la millora de la pràctica educativa; ha de preveure iniciatives adreçades a assolir la permanència de la innovació en el temps; ha de preveure iniciatives adreçades a facilitar la transferència de la innovació a altres realitats o a altres docents de la pròpia realitat; i ha d'incloure l'especificació d'un procés d'avaluació interna o externa del projecte que ha de permetre el seguiment, els ajustaments i les modificacions oportunes del projecte al llarg del seu desenvolupament.

innovació educativa

Vegeu **innovació docent**.

Institut de Ciències de l'Educació (ICE)

Organisme al servei de la formació intel·lectual i cultural de les persones que es dediquen a les tasques educatives, mitjançant l'estímul i l'orientació permanents i l'anàlisi de la labor pròpia de la universitat, amb l'objectiu del perfeccionament i la millora del seu rendiment. S'estructura en diferents seccions que, entre d'altres, desenvolupen les següents tasques: analitzar les necessitats de formació del professorat i dissenyar les propostes d'actuació que es considerin oportunes; promoure i afavorir les innovacions educatives; promoure, assessorar i orientar la recerca en tots els àmbits d'actuació de l'Institut; coordinar les activitats investigadores que es desenvolupin a l'Institut. També assessora, publica, difon bones pràctiques i elabora materials per a la formació en diferents suports.

interdisciplinarietat

Interacció i cooperació entre dues o més disciplines, que poden arribar a integrar els seus coneixements en un conjunt coherent. Suposa una aposta per la pluralitat de perspectives, per la qual cosa cerca sistemàticament la integració de les teories, els mètodes i els instruments de diverses disciplines a partir d'una concepció multidimensional dels fenòmens i del reconeixement del caràcter relatiu dels enfocaments científics per separat. Quan la cooperació entre diverses disciplines és tan gran que aquestes acaben adoptant un mateix conjunt de conceptes fonamentals o alguns elements d'un mateix mètode de recerca se sol parlar de transdisciplinarietat.

Jean Monnet

Vegeu **programa Jean Monnet**.

joc de rol

Vegeu **simulació**.

laboratori de problemes

Activitat docent, en grups reduïts, en la qual l'alumnat resol problemes amb l'ajut i el guiatge d'un professor o una professora, de vegades amb l'ajut d'ordinadors.

learning outcomes

Vegeu **resultats d'aprenentatge**.

Leonardo da Vinci

Vegeu **programa Leonardo da Vinci**.

lifelong learning programme

Vegeu **Programa d'aprenentatge permanent**.

llició

Unitat en què es divideix una matèria d'estudi o un llibre de text.

LLP

Vegeu **Programa d'aprenentatge permanent**.

maior/minor

L'estructura maior/minor és un instrument estratègic per facilitar l'elecció de la trajectòria curricular als estudiants. Permet combinar un grau (maior) amb l'opció de cursar entre 30 i 60 crèdits d'un minor (continguts d'un altre grau). Des de la perspectiva de la titulació, es pot oferir un minor per a altres titulacions o bé es pot acceptar en el pla d'estudis que els 30 crèdits d'optativitat siguin el minor d'una altra titulació. Aquesta estructura incrementa l'atractiu de la Universitat de Barcelona en tant que universitat que té un catàleg significatiu de titulacions amb una oferta que enforteix el coneixement multidisciplinari i transversal. És, a més, un recurs per afavorir la introducció dels programes monodisciplinaris o de coneixements bàsics, com ara la filologia o les ciències pures, amb menys demanda d'estudiants, ja que permet l'opció d'oferir aquestes disciplines minors, amb continguts interessants i atractius per a l'estudiant.

marc europeu/nacional de qualificacions

Marc comú de referència que serveix com a mecanisme de conversió per als diferents sistemes i nivells de qualificació, tant per a l'educació general i superior com per a la formació professional. Permet augmentar la transparència, la comparabilitat i la transferibilitat de les qualificacions dels ciutadans entre els estats membres de la Unió Europea, i facilitar-ne la mobilitat i l'aprenentatge permanent. A més, permet a les organitzacions sectorials internacionals establir correspondències entre els seus sistemes de qualificacions i un punt de referència comú, cosa que facilita la integració d'aquestes qualificacions en els sistemes nacionals de qualificacions. És un instrument de referència, ja que no descriu qualificacions específiques ni competències individuals. Cada qualificació s'ha d'inscriure en el nivell del marc europeu que li correspongui a través del sistema nacional de qualificacions pertinent.

màster universitari

Títol oficial de postgrau que constitueix el segon cicle dels nous estudis universitaris. Ofereix una formació d'alt nivell, especialitzada tant en una àrea específica del saber com en àrees interdisciplinàries, amb la finalitat de millorar les competències específiques en algun àmbit professional o disciplinari. Entre els àmbits professionals als quals s'adrecen, hi ha la recerca, per la qual cosa el màster podrà integrar-se com a part de la formació per a l'obtenció del títol de doctor. Els màsters tenen una extensió d'entre 60 i 120 crèdits europeus i estan dedicats a la formació avançada, de caràcter especialitzat o multidisciplinari, dirigida a una especialització acadèmica o professional, o bé a promoure la iniciació en tasques de recerca. Molts màsters són intercentres i alguns, interuniversitaris.

matèria

Unitat d'estructuració d'un pla d'estudis que inclou l'especificació de determinades competències que ha d'assolir l'estudiant, continguts d'aprenentatge i criteris metodològics i d'avaluació. Cada matèria té assignats un nombre de crèdits i pot ser de formació bàsica, obligatòria o optativa. A efectes de programació, desenvolupament i avaluació docent, cada matèria es concreta en assignatures.

matèria de formació bàsica

Matèria d'un grau que, segons el Reial Decret 1339 de 2007, és de fonamentació o de caràcter transversal i que s'ha de concretar en assignatures que s'han d'oferir en la primera meitat del pla d'estudis. El pla d'estudis ha de contenir un mínim de 60 crèdits en aquest tipus de matèries, dels quals un mínim de 36 han d'estar vinculats a alguna de les matèries que figuren a l'annex II del Reial Decret per a la branca de coneixement a la qual s'ha adscrit el títol.

material curricular

sin. material didàctic

Qualsevol tipus de material destinat a ser utilitzat per l'alumnat i el professorat que tingui com a finalitat ajudar el professorat en el procés de planificació, desenvolupament i avaluació del currículum. A banda

de ser un mitjà d'informació, és una forma d'estructurar i organitzar la realitat que influeix en el concepte que l'alumnat que l'empra es va formant d'aquesta realitat i de la manera d'accedir-hi. L'estudiant, a mesura que interactua amb el material d'una manera específica, va processant-ne la informació.

material didàctic

Vegeu **material curricular**.

metodologia

Conjunt d'estratègies i activitats d'ensenyament-aprenentatge dissenyades perquè l'estudiant pugui assolir els objectius d'aprenentatge. Les activitats pretenen ajudar l'estudiant a aprendre, però algunes poden ser també activitats d'avaluació.

Termes relacionats:

- activitat d'aplicació
- activitat d'aprenentatge
- activitat de participació de tot el grup
- activitat expositiva
- aprenentatge basat en problemes
- carpeta d'aprenentatge de l'estudiant
- cerca d'informació
- classe magistral
- col·loqui
- conferència
- contrast d'expectatives
- debat dirigit
- demostració
- elaboració de projectes
- estudi de casos
- exercicis pràctics
- laboratori de problemes
- pràctica amb ordinador
- pràctica clínica
- pràctica de camp
- pràctica de laboratori
- pràctica educativa
- pràctica en empresa o institució
- projecció audiovisual
- resolució de problemes
- roda d'intervencions
- seminari
- simulació
- simulació clínica
- taller
- taula rodona
- treball de fi de carrera
- treball en grup
- treball escrit
- visita

minor

Vegeu **maior**.

mobilitat

Desplaçament d'estudiants per fer una part del currículum de la titulació en una altra universitat o entitat de la resta de l'Estat o de l'estranger; o bé desplaçament d'estudiants de fora cap a la Universitat de

Barcelona. També, desplaçament de professorat universitari per fer períodes de docència o de recerca a l'estranger. Document de referència: *Normativa de mobilitat internacional d'estudiants de la Universitat de Barcelona*.

mòdul

Unitat optativa de programació, desenvolupament i avaluació docent gestionada per un equip docent. El mòdul agrupa diverses assignatures o matèries, de manera que s'estableix una seqüència formativa que l'estudiant ha de seguir. La creació de mòduls pot respondre a itineraris dins d'una titulació, al treball coordinat de determinades competències o a altres criteris docents.

motivació

Predisposició favorable de l'estudiant a l'aprenentatge. També, acció i efecte d'influir positivament sobre l'aprenentatge de l'alumnat millorant-ne la predisposició. La motivació pot ser extrínseca (basada en raons externes a l'aprenentatge: mitjançant l'ús d'estímuls com ara les notes, els premis i els càstigs) o intrínseca (basada en raons internes del mateix aprenentatge: el plaer d'aprendre i la satisfacció de la tasca que s'està duent a terme). En tot cas, en la motivació, sempre hi influeixen molt el valor que es dona a una tasca o a uns continguts i les expectatives que es tenen de superació satisfactòria.

necessitats educatives especials

Característiques o perfils específics d'estudiants (estudiants amb discapacitat, amb rendiment d'excel·lència, esportistes d'elit, etc.) que requereixen una atenció específica en el seu procés d'aprenentatge.

objectiu educatiu

Formulació explícita del resultat que s'espera obtenir del procés educatiu (en coherència amb les competències de la titulació). Indica el que l'estudiant ha de conèixer, comprendre, saber fer o demostrar per a cada bloc de contingut.

objectiu referit a l'aprenentatge d'actituds, valors i normes de comportament

Objectiu educatiu que explicita el que l'estudiant ha d'assolir respecte de l'aprenentatge d'actituds, valors i normes de comportament, com per exemple tenir en compte els aspectes ètics en la presa de decisions, col·laborar amb els companys per elaborar un projecte en comú, etc.

objectiu referit a l'aprenentatge d'habilitats o procediments

Objectiu educatiu que explicita el que l'estudiant ha de saber fer, com per exemple analitzar, dibuixar, interpretar, etc.

objectiu referit a l'aprenentatge de coneixements

Objectiu educatiu que explicita el que l'estudiant ha de saber, com per exemple conèixer les normes, descriure les principals característiques, classificar (segons determinats atributs), etc.

Oficina de Difusió del Coneixement

Servei d'assessorament i d'informació als membres de la Universitat de Barcelona en tot el que fa referència a la difusió del coneixement científic que s'hi genera, així com a la utilització de materials aliens. Posa èmfasi especial en les alternatives de divulgació lliure.

Oficina de Mobilitat i Programes Internacionals

Unitat de la Universitat de Barcelona que té les funcions d'assessorar en temes internacionals diversos, donar suport a centres i departaments en la negociació d'intercanvis i convenis internacionals, coordinar la gestió administrativa i econòmica dels programes internacionals de beques, fer d'interlocutor davant d'organismes externs d'àmbit internacional i gestionar les activitats de mobilitat de l'alumnat i del personal investigador derivades de l'acció internacional de la UB.

Organització i Atenció a Estudiants i Centres

Servei de la Universitat de Barcelona que interactua entre els recursos tecnològics i les necessitats acadèmiques dels diferents centres i de l'alumnat.

Pacte de dedicació del professorat

Document que recull anualment la dedicació del professorat a temps complet de la Universitat de Barcelona amb els següents objectius: reflectir les diverses tasques que duu a terme el professorat a temps complet, facilitar la flexibilitat en el repartiment de la dedicació a les diferents tasques per aconseguir millorar la satisfacció del professorat per la feina i el treball en equip, millorar el rendiment global de la institució i la valoració social de l'activitat universitària. Document de referència: *Normes reguladores del Pacte de dedicació del professorat a temps complet de la UB*.

passaport europeu

Vegeu **Europass**.

PAT

Vegeu **Pla d'acció tutorial**.

PBL

Vegeu **aprenentatge basat en problemes**.

peer review

Vegeu **revisió entre iguals**.

perfil d'estudiant

Conjunt de dades que caracteritzen el col·lectiu d'estudiants que ingressen a la Universitat de Barcelona. Fan referència a l'origen, dedicació i trajectòria prèvia dels estudiants, la seva realitat sociolaboral, etc.

perfil professional

Representació dels nivells de les diferents exigències d'una determinada activitat professional, que permet observar les característiques que han de tenir les persones idònies per fer aquesta activitat. Significa un conjunt coherent d'habilitats, coneixements i capacitats necessaris per exercir una gamma més o menys àmplia de llocs de treball afins a un camp professional.

Pla d'acció tutorial (PAT)

1. En els estudis de grau, pla institucional de cada ensenyament que especifica els objectius i l'organització de l'acció tutorial en l'ensenyament, adaptant-hi les directrius generals de la Universitat de Barcelona. Els seus components bàsics són: anàlisi del context i de les necessitats de l'ensenyament; objectius del PAT; activitats o accions que es desenvoluparan; sistema d'organització; seguiment i avaluació. També especifica els objectius i funcions del professorat tutor.

2. En els màsters universitaris, pla institucional de cada programa oficial de postgrau (POP), o bé del conjunt de màsters del centre, que especifica els objectius i l'organització de l'acció tutorial en el màster o els màsters, adaptant-hi les directrius generals de la UB. Els seus components bàsics són els mateixos que en el cas dels estudis de grau.

Document de referència: *Informació, orientació i suport a l'estudiant: acció tutorial a la Universitat de Barcelona*.

pla d'estudis

Disseny del currículum d'una titulació, on s'especifiquen els seus objectius. S'estructura en matèries i assignatures i, en alguns casos, també en mòduls.

pla docent

Document públic en què s'especifica què pretén l'assignatura, com es treballarà per aconseguir el que pretén i el sistema i les característiques de l'avaluació. És un nivell de planificació intermedi entre el pla d'estudis i el programa de l'assignatura, si n'hi ha. La responsabilitat d'aprovar el pla docent és, en primera instància, del departament universitari al qual estigui adscrita la docència de l'assignatura i,

posteriorment, del consell d'estudis o de la comissió de màster. L'elaboració del pla docent demana la definició d'uns mínims que es consideren imprescindibles, tant perquè el professorat pugui conèixer i compartir criteris, com perquè esdevingui un document de divulgació pública i, per tant, de referència per a l'alumnat. Document de referència: *Normes reguladores dels plans docents de les assignatures per als ensenyaments de la Universitat de Barcelona segons les directrius de l'espai europeu d'educació superior*.

pla estratègic

Eina que ajuda a dissenyar el futur desitjat i aporta rigor metodològic per planificar la implantació de les accions previstes i els recursos associats per avaluar-ne l'execució i revisar-ne els objectius. Representa el compromís de la Universitat, al servei de la societat catalana, amb una sèrie d'objectius i accions prioritàries per posar-ne al dia l'organització i afrontar els reptes de futur amb garanties d'èxit. Cada facultat i escola universitària ha d'elaborar el seu pla estratègic.

PMID

Vegeu **Programa de millora i innovació docent**.

POP

Vegeu **programa oficial de postgrau**.

portafoli

Denominació incorrecta. Vegeu **carpeta d'aprenentatge de l'estudiant i carpeta docent**.

Portal virtual de suport a la docència

Espai del web de la Universitat de Barcelona, coordinat pel CRAI, que integra els recursos d'informació i serveis destinats a garantir el suport i l'assessorament necessaris al personal acadèmic de la UB per dur a terme la seva tasca docent.

pràctica amb ordinador

Aplicació i configuració, a nivell pràctic, de la teoria d'un àmbit de coneixement en un context determinat a través de les tecnologies de la informació i la comunicació.

pràctica clínica

Aplicació i configuració, a nivell pràctic, de la teoria en un context clínic.

pràctica de camp

Realització de visites, treball de camp o estades de formació per a l'aplicació i configuració de l'aprenentatge.

pràctica de laboratori

Aplicació i configuració, a nivell pràctic, de la teoria d'un àmbit de coneixement en un context determinat a través de l'execució controlada en un laboratori. Ha d'ajustar-se a la norma 1/98 d'utilització d'equips de protecció individual a les pràctiques de laboratori.

pràctica educativa

1. Exercitació dels aprenentatges assolits destinada a obtenir-ne un bon domini, que es fa sota la supervisió d'un professor o tutor. 2. Pràctica i configuració de la teoria, a nivell pràctic, realitzada en centres o institucions educatives.

pràctica en empresa o institució

Estada de formació en una empresa o una institució de l'àmbit de la titulació que s'està cursant, amb supervisió i guiatge tutorial. Vegeu també **conveni de cooperació educativa**.

problem based learning

Vegeu **aprenentatge basat en problemes**.

procés d'ensenyament-aprenentatge

Relació estreta entre el procés d'ensenyament i el procés d'aprenentatge, en el sentit que l'essencial de l'ensenyament és facilitar l'aprenentatge.

procés de Bolonya

Procés de convergència cap a l'espai europeu d'educació superior (EEES), que rep aquest nom perquè en aquesta ciutat, l'any 1999, es va fer la Declaració de ministres d'educació que va suposar l'inici de la construcció de l'EEES, tot i que un any abans ja s'havia fet la Declaració de la Sorbona, amb una participació molt més reduïda.

programa Comenius

Subprograma pertanyent al Programa d'aprenentatge permanent que pretén promoure l'entesa de les diferents cultures europees gràcies als intercanvis i a la cooperació entre les escoles dels diferents països. S'adreça a la comunitat educativa en general, incloent-hi les autoritats locals, les associacions de mares i pares i els instituts de formació del professorat.

programa Cultura 2007

Programa de la Unió Europea que té l'objectiu de fomentar l'impuls d'un espai cultural comú compartit pels habitants d'Europa, mitjançant el desenvolupament de la cooperació cultural entre creadors, agents culturals i institucions diverses.

Programa d'aprenentatge permanent

Programa educatiu de la Unió Europea que ha succeït el programa Sòcrates. Vegeu també **programa de la Unió Europea**.

programa de l'assignatura

Concreció del pla docent per a un grup d'estudiants específic, feta pel professor que imparteix l'assignatura. En el cas que l'assignatura sigui impartida per més d'un professor, el programa haurà de recollir allò que vol introduir cada docent, en el marc del pla docent. En el cas que no existeixi un programa de l'assignatura, s'haurà de detallar més el pla docent i completar-ne els components complementaris (característiques de cada bloc temàtic). Document de referència: *Normes reguladores dels plans docents de les assignatures per als ensenyaments de la Universitat de Barcelona segons les directrius de l'espai europeu d'educació superior*.

programa de la Unió Europea

Qualsevol programa adreçat a fomentar la cooperació i la mobilitat dins la Unió Europea.

Termes relacionats:

- programa Comenius
- programa Cultura 2007
- programa Edulink
- programa Erasmus
- programa Erasmus Mundus
- programa Erasmus Mundus External Cooperation Windows
- programa Grundtvig
- programa Jean Monnet
- programa Leonardo da Vinci
- programa Tempus

Programa de millora i innovació docent (PMID)

Programa que té com a finalitats estimular la innovació docent mitjançant ajuts econòmics i suport metodològic a projectes d'innovació docent; estructurar i cohesionar el professorat de la Universitat de Barcelona implicat en la millora de la docència mitjançant el reconeixement i consolidació de grups d'innovació docent; i contribuir a la difusió, l'intercanvi i l'extensió de les experiències de millora i

innovació docent a través de la pàgina web del programa i organitzant activitats d'intercanvi d'experiències.

programa DRAC

Programa d'ajuts econòmics destinats a promocionar la mobilitat d'alumnat, professorat i personal d'administració i serveis universitaris, perquè puguin fer activitats, cursos, seminaris o estades organitzats per l'Institut Joan Lluís Vives o per les universitats membres d'aquesta xarxa d'universitats.

programa Edulink

Programa de la Unió Europea de cooperació amb els països de l'Àfrica, el Carib i el Pacífic (ACP) en l'àmbit de l'ensenyament superior, que té l'objectiu d'estimular la integració regional i contribuir a les prioritats socioeconòmiques dels països de l'ACP en el camp de l'educació superior.

programa Erasmus

Principal subprograma d'intercanvi d'estudiants i de professorat universitari a escala europea del Programa d'aprenentatge permanent, de la Unió Europea. Pretén millorar la qualitat de l'educació superior i reforçar-ne la dimensió europea fomentant la cooperació transnacional entre universitats, potenciant la mobilitat europea i millorant la transparència i el reconeixement d'estudis i qualificacions en el si de la Unió.

programa Erasmus Mundus

Programa de la Unió Europea de cooperació i mobilitat en l'àmbit de l'ensenyament superior que té per objecte destacar la qualitat de l'ensenyament superior europeu i afavorir la comprensió intercultural gràcies a la cooperació amb tercers països. Finança diverses accions: màsters europeus d'alta qualitat, beques per a estudiants de tercers països, associació (*partners*) amb centres d'educació superior de tercers països, i projectes destinats a potenciar la capacitat d'atracció del sistema d'educació superior europeu. Permet a estudiants i a docents universitaris d'arreu del món cursar estudis de postgrau en universitats europees i, al mateix temps, fomenta la mobilitat de l'alumnat universitari europeu cap a tercers països.

programa Erasmus Mundus External Cooperation Windows

Programa de la Unió Europea que té com a objectiu reforçar la cooperació en l'àmbit de l'educació superior entre la Unió Europea i tercers països mitjançant el finançament de la mobilitat i l'intercanvi acadèmic, per promoure la transferència del saber fer i de bones pràctiques, l'intercanvi cultural, lingüístic i educacional, i fomentar l'adquisició de capacitats en les administracions de tercers països.

programa Grundtvig

Subprograma que es concentra en l'educació permanent no professional de persones adultes, pertanyent al Programa d'aprenentatge permanent de la Unió Europea.

programa Jean Monnet

Subprograma que es concentra en la promoció de l'ensenyament i la recerca en l'àmbit de la integració europea, pertanyent al Programa d'aprenentatge permanent, de la Unió Europea.

programa Leonardo da Vinci

Subprograma que es concentra en les necessitats de formació i en l'ensenyament professional per tal d'incrementar la competitivitat del mercat laboral europeu, pertanyent al Programa d'aprenentatge permanent, de la Unió Europea. Entre les seves accions destaca la mobilitat transnacional i els projectes europeus sobre aprenentatge professional.

programa oficial de postgrau (POP)

Contenedor de l'oferta de màsters universitaris dels centres fins al Reial Decret 1393 de 2007. També es preveien POP institucionals amb dependència directa del Vicerectorat de Política Acadèmica.

programa SICUE

Programa d'intercanvi per a estudiants, dins de l'Estat espanyol.

programa Tempus

Programa de la Unió Europea per contribuir als processos de reforma social i al desenvolupament als països dels Balcans occidentals, els països de l'est d'Europa, del Mediterrani i d'Àsia central, mitjançant el desenvolupament de sistemes d'ensenyament superior en els esmentats països en col·laboració amb els estats membres de la Unió.

projecció audiovisual

Activitat consistent a presentar un document audiovisual (pel·lícula, documental, etc.) per informar, presentar un tema, motivar, exemplificar, etc.

projecte

Vegeu **elaboració de projectes**.

projecte d'innovació docent

Vegeu **innovació docent**.

projecte formatiu d'una titulació

Protocol per presentar una proposta d'ensenyament al procés de verificació del Consell de Coordinació Universitària i de l'agència de qualitat competent o per al seu seguiment i acreditació posterior.

Projecte institucional de política docent

Document elaborat participativament i aprovat el juliol de 2006, que pretén donar coherència al desenvolupament de la política docent de la Universitat de Barcelona. Està constituït per objectius, accions i indicadors d'avaluació que esdevenen referents per establir prioritats i per elaborar els plans de treball anuals, en el període 2006-2009. S'estructura en set àmbits (acció tutorial i orientació a l'estudiant; ensenyaments amb les directrius de l'espai europeu d'educació superior; metodologia, materials didàctics, avaluació dels aprenentatges i innovació docent; avaluació de la docència i reconeixement dels mèrits docents; suport a la docència; formació, assessorament i fòrums d'intercanvi del professorat; i comunicació en l'àmbit de la política docent), per a cadascun dels quals s'analitzen els punts forts i febles i s'estableixen uns objectius i un pla de treball.

projecte Tuning

Projecte finançat per la Comissió Europea en el marc del programa Sòcrates creat per identificar punts de convergència en relació amb competències generals i específiques. Volia contribuir a donar resposta al repte de la creació de l'espai europeu d'educació superior a través del consens, la transparència i la confiança mútua, per arribar a definir punts de referència comuns per millorar la qualitat de les titulacions a Europa.

prova

Examen que es fa per demostrar o comprovar els coneixements o aptituds d'algú.

prova d'aptitud personal

Prova d'ingrés que cal superar per accedir als estudis de determinades titulacions universitàries.

punt de suport a la docència

Qualsevol dels llocs d'atenció a les sol·licituds de suport del professorat en temes docents, ubicat a les biblioteques de la Universitat de Barcelona.

qualificació

Valoració d'una assignatura, d'un examen, d'un exercici acadèmic, etc., ja sigui en una escala numèrica o en una escala qualitativa.

qualitat docent

La qualitat docent pot referir-se al conjunt del sistema universitari (comparant-lo amb el d'altres països), a una unitat dins del sistema (grau d'èxit en l'aplicació de determinats plans d'acció) o a la qualitat de l'acció educativa o docent. En aquest darrer nivell, la qualitat consisteix a planificar, desenvolupar i avaluar el currículum òptim per a cada estudiant, en el context d'una diversitat de persones que aprenen. El document *Estàndards i directrius per a l'assegurament de la qualitat en l'espai europeu d'educació superior* (Bergen, 2005), elaborat per la Xarxa Europea per a la Garantia de la Qualitat en l'Educació Superior (ENQA), hauria de ser una referència bàsica per a l'acreditació de les institucions i de les mateixes agències de qualitat.

Termes relacionats:

- estàndar de qualitat docent
- indicador de qualitat docent

recerca en docència universitària

Activitat d'estudi i anàlisi sobre l'educació universitària amb la finalitat de construir coneixement transferible que ajudi a prendre decisions per millorar aquesta educació. Un dels principals vessants d'aquesta recerca és l'estudi i l'anàlisi de l'impacte de les innovacions en els principals agents o elements implicats (estudiants, docents, materials, institució). L'ICE proporciona ajuts i suport per estimular aquesta recerca.

reconeixement de crèdits

Condicció per a la mobilitat estudiantil en el marc dels programes Erasmus, que implica acceptar que el període d'estudis a l'estranger, inclosos els exàmens o altres mètodes d'avaluació, equival efectivament a un període d'estudis comparable (inclosos també els exàmens o altres mètodes d'avaluació) en el centre d'origen, tot i les possibles diferències de continguts dels programes. En les noves titulacions, el reconeixement es generalitza: acceptació per una universitat dels crèdits obtinguts en ensenyaments oficials, en la mateixa universitat o en una altra, de manera que són computats en altres ensenyaments a efectes de l'obtenció d'un títol oficial. Per altra part, en cada nova titulació l'estudiant pot obtenir el reconeixement acadèmic de fins a un màxim de sis crèdits per a la participació en activitats universitàries de representació estudiantil en òrgans de govern o associacions internacionals, culturals, solidàries i de cooperació, i esportives.

Recursos d'informació per a la docència

Selecció de recursos d'informació sobre docència (metodologia, avaluació, normativa, etc.). Es pretén que la informació que generen o gestionen diverses unitats de la Universitat de Barcelona es trobi centralitzada en aquest punt d'informació. També inclou un butlletí de notícies.

reportatge

Vegeu **treball escrit**.

resolució de problemes

Metodologia activa en què el professorat presenta una qüestió complexa que l'alumnat ha de resoldre treballant individualment o en equip.

resultats d'aprenentatge

Indicadors del que l'estudiant haurà de conèixer, entendre i ser capaç de demostrar quan finalitzi un determinat procés de formació.

revisió entre iguals

Procés de validació de les activitats o treballs per part de persones d'igual rang que l'autor. És molt usual en la valoració d'articles científics que s'han de publicar en revistes arbitrades, però també es pot referir a l'avaluació dels aprenentatges entre l'alumnat, com a estratègia de desenvolupament de certes competències.

roda d'intervencions

Activitat en la qual els estudiants han d'intervenir (informar, opinar, etc.) un darrere l'altre, de manera que tots hi puguin participar. Si el grup és nombrós, la roda d'intervencions es pot fer en grups petits i, posteriorment, fer una posada en comú. Una de les tècniques que es fan servir és l'anomenada Phillips 66, que consisteix a formar grups de sis components que es reuneixen sis minuts, durant els quals es fa una roda d'intervencions sobre el tema, a continuació un breu debat i es dedica el darrer minut a anotar les conclusions per a la posada en comú.

SAE

Vegeu **Servei d'Atenció a l'Estudiant**.

seminari

Tècnica de dinàmica de grups que consisteix en unes sessions de treball d'un grup més aviat reduït que investiga un tema mitjançant el diàleg i la discussió, sota la direcció d'un professor o un expert. Es poden fer seminaris per aprofundir sobre temes monogràfics, a partir de la informació proporcionada prèviament pel professorat. Una altra possibilitat és aportar a les sessions de posada en comú els resultats o els criteris personals obtinguts després de determinades lectures.

semipresencialitat

Docència on hi ha una combinació d'activitats presencials amb altres activitats realitzades per mitjà d'un suport virtual continuat. La Universitat de Barcelona ofereix un model de formació basat majoritàriament en l'activitat presencial del seu alumnat, però, amb la posada en marxa de nous ensenyaments, comptarà també amb ensenyaments semipresencials i ensenyaments presencials amb assignatures i/o mòduls amb crèdits semipresencials. No s'ha de confondre la semipresencialitat amb la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per a la docència ni amb la necessitat de tenir en compte tota la dedicació de l'estudiant (que necessàriament ha d'incloure activitats no presencials). A la Universitat de Barcelona un ensenyament es considera **presencial** quan el percentatge de crèdits presencials és, com a mínim, del 50%; i **semipresencial** quan el percentatge de crèdits presencials és inferior al 50%. Un ensenyament considerat presencial pot incloure crèdits semipresencials (distribuïts en les assignatures corresponents). Un crèdit ECTS es considera semipresencial quan demana una presencialitat de l'estudiant inferior al 30%. En tot cas, qualsevol assignatura haurà d'incloure la presencialitat necessària per garantir el procés d'aprenentatge i l'avaluació. Com a norma general, en els graus, el percentatge de crèdits en aquestes condicions no pot sobrepassar el 20% del total de crèdits de l'ensenyament. En els màsters universitaris, el percentatge de crèdits semipresencials no pot sobrepassar el 70% del total de crèdits de l'ensenyament. Document de referència: *La docència semipresencial a la Universitat de Barcelona*.

Sèneca

Vegeu **beques Sèneca**.

seqüència formativa

Sèrie d'accions, activitats i decisions que formen part del desenvolupament d'una assignatura, d'un mòdul, d'un tema, etc., que se succeeixen al llarg d'un període de temps (per exemple, un semestre), i que s'articulen bàsicament en tres fases o etapes, cadascuna amb unes característiques i necessitats pròpies des del punt de vista del procés d'ensenyament-aprenentatge: fase inicial, fase de desenvolupament i fase de síntesi o de tancament. En cadascuna d'aquestes fases cal tenir en compte què necessita el professorat per ajudar a l'aprenentatge de l'alumnat (presentar el tema, detectar els errors, etc.) i què necessita l'alumnat per conduir el seu procés d'aprenentatge (estar motivat, disposar dels criteris per poder-se autoregular, etc.).

Servei d'Atenció a l'Estudiant (SAE)

Servei d'informació i d'atenció a l'estudiant, que es coordina directament amb els responsables dels plans d'acció tutorial de cada ensenyament i que duu a terme diverses activitats prèvies a l'ingrés de l'estudiant a la Universitat de Barcelona, i altres en la fase inicial dels estudis universitaris i en les fases de desenvolupament i final d'aquests estudis.

SICUE

Vegeu **programa SICUE**.

simulació

sin. joc de rol

Activitat en què, davant d'un cas o un problema, cada estudiant o cada grup té assignat un rol o paper segons el qual ha d'intervenir en el desenvolupament de la situació. Una opció en la pràctica d'aquesta activitat consisteix a fer que una part del grup actuï segons els rols assignats, mentre la resta del grup actua com a espectador per tal de poder analitzar posteriorment què ha passat, des d'una visió no implicada.

simulació clínica

Tècnica que evoca o replica els aspectes fonamentals de la realitat clínica de forma interactiva però sense pacients reals.

sistema europeu de transferència de crèdits

Sistema europeu de crèdits que permet mesurar la feina que ha de fer o que ha fet l'estudiant per adquirir coneixements i capacitats necessàries per superar les diferents assignatures o matèries del seu pla d'estudis. Facilita la mobilitat d'estudiants arreu d'Europa mitjançant la transferència de crèdits. Vegeu també **crèdit ECTS**.

sortida

Vegeu **visita**.

suplement al títol

Document personal que pot demanar el titulat (en forma d'annex incorporat al títol original) que afegeix informació complementària mitjançant una descripció de la naturalesa, el nivell, el context, el contingut i l'estatus dels estudis fixats i superats satisfactoriament. Es tracta d'un document unificat que acompanya el títol universitari durant tota la formació acadèmica i professional, l'objectiu del qual és dotar el sistema de transparència i fer fàcilment comprensible i comparable el títol universitari entre els països de la Unió Europea. Conté informació acadèmica i professional rellevant sobre els estudis cursats, el seu context nacional i les competències i capacitats professionals adquirides. És obert, per poder-hi incorporar l'aprenentatge permanent, acreditant els coneixements adquirits per cada persona a diferents institucions europees d'educació superior. En aquest document s'hi fan constar tots els crèdits obtinguts per l'estudiant en ensenyaments oficials cursats en qualsevol universitat: els transferits, els reconeguts i els superats per a l'obtenció del títol corresponent.

Suport a la docència

Servei coordinat pel CRAI de la UB que integra els recursos d'informació i serveis destinats a garantir el suport i l'assessorament necessaris al personal acadèmic de la Universitat de Barcelona per dur a terme la seva tasca docent. Els serveis oferts són els següents: suport a l'ús del campus virtual i en l'ús d'eines docents, en l'elaboració de materials docents, assessorament legal, suport a la innovació docent, formació, suport a la recerca en docència.

Termes relacionats:

- Dipòsit digital
- formació del professorat
- Fòrum telemàtic de docència universitària
- Oficina de Difusió del Coneixement
- Portal virtual de suport a la docència
- Programa de millora i innovació docent (PMID)
- punt de suport a la docència
- recerca en docència universitària
- Recursos d'informació per a la docència

taller

Modalitat d'ensenyament i estudi caracteritzada per l'activitat, la recerca operativa, la descoberta científica i el treball en equip que es duu a terme recollint, sistematitzant i generant material sobre un tema per acabar amb l'elaboració d'un producte tangible.

taula rodona

Tècnica de dinàmica de grups en què diversos ponents o conferenciants exposen successivament les seves idees en condicions d'igualtat, sota el guiatge d'un moderador.

tècnica d'estudi

Procediment utilitzat per aprendre. El conjunt de tècniques d'estudi inclou des de qüestions generals, com ara l'organització del material de treball o la distribució del temps d'estudi, fins a tècniques concretes de subratllat, elaboració de resums, esquemes i mapes, adopció de certes regles per a la memorització, estratègies per a la lectura comprensiva, etc.

tema

Vegeu **bloc de continguts**.

Tempus

Vegeu **programa Tempus**.

títol propi

Títol d'un ensenyament no homologat: màsters que no tenen la denominació de màster universitari, postgraus i cursos d'extensió universitària.

transferència de crèdits

Inclusió, en els documents acadèmics oficials acreditatius dels ensenyaments seguits per l'estudiant, de la totalitat dels crèdits obtinguts en ensenyaments oficials cursats anteriorment, en la mateixa o en una altra universitat, que no hagin conduït a l'obtenció d'un títol oficial.

treball de fi de carrera

Treball inèdit que l'estudiant ha de fer per acabar els seus estudis i en el qual ha de posar de manifest que sap aplicar de forma integrada els coneixements, les habilitats i les aptituds adquirits. Es tracta d'un instrument d'avaluació privilegiat respecte del procés d'adquisició de les competències de la titulació. S'ha de defensar públicament.

treball en equip

Vegeu **treball en grup**.

treball en grup

sin. treball en equip

Activitat d'aprenentatge que s'ha de fer mitjançant la col·laboració entre els membres d'un grup.

treball escrit

sin. informe

sin. reportatge

Activitat consistent en la presentació d'un document escrit.

Tuning

Vegeu **projecte Tuning**.

tutoria

Sessió de treball de caràcter formatiu i d'acompanyament als estudiants, lligada a la millora del seu rendiment, l'ampliació de les seves expectatives i l'orientació tant curricular (estructura del pla d'estudis, itineraris, assignatures optatives, etc.) com professional. La tutoria es fa individualment o en petits grups.

tutor -ora

Professor que acompanya, guia i assessora l'estudiant en els seus estudis. Les seves funcions són: informativa; de seguiment acadèmic i d'intervenció formativa; d'orientació; de derivació de l'estudiant, si escau, al Servei d'Atenció a l'Estudiant o a serveis de suport especialitzats de la Universitat de Barcelona; de recepció d'informació subministrada pels estudiants; i de participació en activitats d'intercanvi i de formació relacionades amb la funció tutorial. Els criteris per a l'assignació de tutors poden constar en el Pla d'acció tutorial (PAT) però, en qualsevol cas, es valora la disposició del professor a ser tutor, el seu interès per la docència de qualitat i la seva disposició a participar en activitats de formació i d'intercanvi d'experiències sobre acció tutorial.

tutor -ora de conveni de cooperació educativa

Persona que fa el seguiment de pràctiques no curriculars, que són aquelles no incloses específicament al pla d'estudis i que tenen per objectiu potenciar la integració de l'alumnat a les empreses o institucions, segons el seu perfil i els seus interessos d'especialització.

tutor -ora d'intercanvi

Professor o professora que fa de guia de l'alumnat que segueix programes d'intercanvi estatal o internacional.

visita***sin. sortida***

Activitat d'un grup d'estudiants, dirigida pel professorat, que consisteix a anar a veure un determinat lloc per obtenir informació directa que afavoreixi el procés d'aprenentatge.

Assessorament pedagògic: Elena Cano García. Departament de Didàctica i Organització Educativa.
Facultat de Pedagogia. Universitat de Barcelona.